

Ο ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΣ ΚΑΛΛΙΣΤΡΑΤΟΣ «ΤΟΥ ΤΡΑΧΩΝΑ»

Ἀπό τό προσωπικό ἡμερολόγιο τοῦ ἀείμνηστου Ἀρχιμανδρίτη Ἰππολύτου Μιχαηλίδη (1881 - 1960) πληροφορούμεθα, ὅτι στίς 3 Αὐγούστου τοῦ 1940 ὁ Τοποτηρητής τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου Κύπρου Μητροπολίτης Πάφου Λεόντιος Γ' (1930 - 1947) ἀνέθεσε στόν ἐν λόγῳ Ἀρχιμανδρίτη νά μεταβεῖ στόν Τράχωνα, «ἵνα λάβῃ πληροφορίας παρά τῶν χριστιανῶν τοῦ χωρίου περί τοῦ βίου» τοῦ Ἱερομονάχου Καλλιστράτου «τοῦ Τράχωνα», ὅπως ἦτο γνωστός. Τήν ἐπομένη ὁ ἴδιος Ἀρχιμανδρίτης μετέβη γιά τόν ἴδιο σκοπό στή Μονή Καλογραιῶν Μεταμόρφωσης Σωτήρος στό Καϊμακλί, πού ἦτο δημιούργημα τοῦ καταγόμενου ἀπό τό ἴδιο προάστειο τῆς Λευκωσίας Ἡγουμένου Βαρνάβα τῆς Μονῆς Σταυροβουνίου, μέ τήν ὁποία ὁ Ἱερομόναχος Καλλίστρατος συνδεόταν πνευματικά.

Στίς 9 Αὐγούστου 1940 ὁ Ἀρχιμανδρίτης Ἰππόλυτος Μιχαηλίδης ὑπέβαλε ἔκθεση γιά τήν ἐρευνά του στόν Τοποτηρητή Μητροπολίτη Πάφου Λεόντιο. Στά Ἀρχεῖα τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου ὑπάρχει τρισέλιδο ἔγγραφο δακτυλογραφημένο ὑπό τόν τίτλο «Βίος τοῦ μακαρίας μνήμης Ἱερομονάχου Καλλιστράτου». Τοῦτο φέρει ἡμερομηνία 9 Αὐγούστου 1940 καί εἶναι ἀνυπόγραφο. Ἐχει, ὅμως, δύο μικρές διορθώσεις διά χειρός, τῶν ὁποίων ὁ γραφικός χαρακτήρας ἀνήκει στόν Ἀρχιμανδρίτη Ἰππόλυτο Μιχαηλίδη, καθὼς πολύ καλά γνωρίζουμε. Τό ἔγγραφο αὐτό, πού εἶναι ἀσφαλῶς ἡ ἔκθεση τοῦ Ἀρχιμανδρίτη Ἰππολύτου πρὸς τόν Τοποτηρητή, ἔχει ὡς ἀκολούθως:

«Ὁ Ἱερομόναχος Καλλίστρατος ἐγεννήθη ἐν Λευκωσίᾳ, ἐν τῇ ἐνορίᾳ Ἀγίου Λουκᾶ, τό 1862. Οἱ γονεῖς αὐτοῦ ἐκαλοῦντο Χριστόδουλος καί Παναγιώτα. Ἀπέκτησαν οὗτοι πέντε υἱούς καί μίαν θυγατέρα. Ὁ Καλλίστρατος ἦτο ὁ τριτότοκος υἱὸς αὐτῶν καί ἐκαλεῖτο κατὰ κόσμον Λουκᾶς. Οἱ γονεῖς αὐτοῦ

ἦσαν εὐσεβέστατοι καί παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ὅστις ἦτο πρωτοψάλτης ἐν τῷ ἱ. ναῷ Ἁγίου Λουκᾶ, ἐδιδάχθη τὰ πρῶτα γράμματα.

Ἐν ἡλικίᾳ περίπου 18 ἐτῶν εἰσῆλθεν εἰς τὴν νῦν διαλελυμένην Μονὴν τοῦ Ἁγ. Ἰακώβου ἐν Λευκωσίᾳ⁽¹⁾, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἔμεινεν ἐπὶ τινα ἔτη μετὰ τοῦ Γέροντος αὐτοῦ Ἀγιορείτου μοναχοῦ Καλλιστράτου⁽²⁾. Δύο ἔτη μετὰ τὴν εἴσοδον αὐτοῦ εἰς τὴν ἐν λόγῳ Μονὴν περιεβλήθη τὸ μοναχικὸν ἔνδυμα, ἐκάρη ὑπὸ τοῦ Γέροντος αὐτοῦ μοναχὸς καί μετωνομάσθη, κατὰ τὸ μοναχικὸν ἔθος, Καλλίστρατος. Τὸ 1889 ἔλαβε παρὰ τοῦ Γέροντος αὐτοῦ τὸ μέγα μοναχικὸν σχῆμα. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Γέροντος αὐτοῦ (1895) παρέμεινεν ἐπὶ ἓν ἔτι ἔτος ἐν τῇ Μονῇ, ἀκολούθως δ' ἐπανῆλθεν εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον. Διαμείνας ὀλίγους μῆνας ἐν τῷ πατρικῷ οἴκῳ, μετέβη εἰς τὴν παρὰ τὴν Λευκωσίαν Ἁγίαν Παρασκευὴν καί ἐμόνασεν ἐν αὐτῇ. Ἐνσκηψάσης ἐπιδημίας εὐλογίας, ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ μετέτρεψε τὴν Ἁγίαν Παρασκευὴν εἰς νοσοκομεῖον. Τοῦτο ἠνάγκασε τὸν Καλλίστρατον νὰ ἐπανεέλθῃ πάλιν εἰς τὸν πατρικὸν αὐτοῦ οἶκον, ὅθεν μετὰ τινα χρόνου μετέβη εἰς τὸν Ἁγιον Γεώργιον τῆς Ἀθαλάσσης, ἔνθα παρέμεινεν ἐπὶ δύο περίπου ἔτη.

Ὁ ἀείμνηστος Κυτίου Κύριλλος (ὁ κατόπιν Ἀρχιεπίσκοπος Κύριλλος ὁ Β') ἐζήτησεν αὐτόν καί ἐχειροτόνησε διάκονον διὰ τὴν Μονὴν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Κοντοῦ. Κενωθείσης τῆς θέσεως ἐφημερίου ἐν Τράχωνα, Κύριλλος ὁ Β', ὡς Τοποτηρητῆς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἐχειροτόνησεν αὐτόν τὸ 1905 ἱερέα καί ἔστειλεν αὐτόν ὡς ἐφημέριον εἰς Τράχωνα, ὅπου παρέμεινε

1) Ὁ ναῖσκος τοῦ Ἁγ. Ἰακώβου τοῦ Πέρση εὐρίσκετο στὰ βόρεια τῆς ὁδοῦ Ἑρμοῦ στὴν κατεχόμενη σήμερα ἀπὸ τοὺς Τούρκους περιοχὴ τῆς Λευκωσίας. Ἄγνοοῦμε τὴ σημερινή κατάστασιν τοῦ ναῖσκου τούτου, στὸν ὁποῖο συνήθιζε νὰ ἐκκλησιάζεται καὶ ὁ πατέρας μου πρὶν τὴν ἀνάδειξίν του σ' ἐκκλησιαστικὸ ἐπίτροπον Καϊμακλίου.

2) Κατὰ κάποιαν πληροφορίαν ὁ Ἱερομόναχος αὐτὸς κατήγετο ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολην.

3) Ἐτάφη στὸν περίβολο τοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας τοῦ Τράχωνα, πρὸς τὰ ἀνατολικά καὶ ἀριστερὰ τοῦ ναοῦ.

μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, συμβάντος τῇ 9ῃ Ἰουλίου 1934⁽³⁾.

Ὁ κόσμος περιέβαλλε τόν μακαριστόν Καλλίστρατον διά μεγάλου σεβασμοῦ. Ὁ τέως ἄγνωστος Τράχωνας ἀπό τοῦ διορισμοῦ αὐτοῦ ἐκεῖ ὡς ἐφημερίου ἔγινε πασίγνωστος. Ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἦτο ἀληθῆς χριστιανικὴ ζωὴ, πλήρης εὐαγγελικῶν ἀρετῶν. Ἦτο ὅλως ἀκτήμων, οὐδέν εἶχεν ἴδιον, πᾶν ὅ,τι ἐλάμβανε, χρήματα ἢ πράγματα, διεμοίραζεν εἰς τοὺς πτωχοὺς. Μεμαρτυρημένα γεγονότα δεικνύουσιν αὐτόν σπάνιον παράδειγμα εὐσπλάγχχνου καὶ φιλελεήμονος ἀνθρώπου, σπάνιον παράδειγμα ἀνθρώπου ἀγαπῶντος καὶ συμπαθοῦντος τοὺς πτωχοὺς καὶ πάσχοντας, δίδοντος ὑπὲρ αὐτῶν τὰ πάντα καὶ χάριν αὐτῶν ὑποβαλλομένου εἰς πάντα κόπον καὶ πᾶσαν θυσίαν. Τὰς δύο ἀρετάς, τὴν ἀκτημοσύνην καὶ τὴν ἐλεημοσύνην, ἥσκησε μέχρι τοῦ ἐσχάτου δυνατοῦ ὁρίου. Ἦτο ἄκακος, ἀόργητος, πάντοτε ἡσυχος καὶ γαλήνιος, ὑβριζόμενος ἐγέλα. Ἔζη ἀσκητικώτατα. Σπανίως ἐκοιμᾶτο ἐπὶ στρώματος. Καὶ τοῦτο δ' ἦτο ἀχύρινον καὶ κατεσχισμένον. Τό δέ προσκέφαλον αὐτοῦ ἦτο πάντοτε μία πέτρα. Ὡς ἐπὶ τό πλεῖστον δέ διενυκτέρευεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, προσευχόμενος καὶ ἀναπαυόμενος ἐν ἀνάγκῃ εἰς τὰ στασίδια. Ἡ τροφή αὐτοῦ ἦτο κατὰ τό πλεῖστον ξηροφαγία, συνέβη δ' ἐξ εὐλαβείας νά μείνῃ ἄσιτος ἐπὶ ἡμέρας. Καθ' ὅλην τὴν Μεγάλην Ἑβδομάδα τοῦ 1928 ἔφαγε μόνον τὴν Μεγάλην Πέμπτην, ἐκ τούτου δ' ἡσθένησε σοβαρῶς. Ἡ πραγματικὴ αὐτοῦ τροφή ἦτο ἡ ἀδιάκοπος προσευχή, ἡμέρας τε καὶ νυκτός.

Προσκαλούμενος ἵνα ἀναγνώσῃ εὐχὴν εἰς ἀσθενεῖς, ὅχι μόνον δέν ἐλάμβανε χρήματα παρ' αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ κρυφίως ἔθετε χρήματα ὑπὸ τό προσκέφαλον αὐτῶν. Πολλοὶ πάσχοντες ἀπὸ ἐρυσίπελας, ἐθεραπεύθησαν μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν εὐχῶν ὑπ' αὐτοῦ. Ἐπίσης πολλοὶ ὑποφέροντες ἀπὸ πονοκέφαλον ἀνεκουφίσθησαν ἀμέσως, ἀφοῦ ἀνέγνωσεν ἐπ' αὐτῶν εὐχάς. Κατὰ τὰς ἀνομβρίας δέ ἐτέλει συχνάκις ἀγιασμόν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ περιτρέχων τοὺς ἀγροὺς ἐρράντιζεν αὐτοὺς διὰ τοῦ ἀγιασμοῦ.

Πολλὰ ἐπεισόδια δεικνύουσι τὴν ἀληθῆ χριστιανικὴν αὐτοῦ διάθεσιν. Θὰ ἀναφέρωμεν ἓν μαρτυροῦν περὶ αὐτῆς εὐγλώττως.

Νύκτα τινά κακοποιός τις εἰσῆλθεν εἰς τό δωμάτιον αὐτοῦ καί ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ μετ' ἀπειλῶν χρήματα. Ὁ μέγας χριστιανός, χωρίς νά ταραχθῇ ποσῶς, ἔδειξεν εἰς αὐτόν τό σεντοῦκί του καί τοῦ εἶπεν: Ἐχει ἐκεῖ μερικά σελίνια· πάρε τα. Βραδύτερον ἀνεκοίνωσε τά περί τούτου εἰς ἔμπιστον αὐτοῦ πρόσωπον.

Γεγονότα ἐξηκριβωμένα μαρτυροῦσιν, ὅτι ὁ μακαρίτης Ἱερομόναχος Καλλίστρατος ἐκοσμεῖτο ἐπίσης διά προγνωστικοῦ χαρίσματος καί διά τοῦ χαρίσματος τῆς γνώσεως καί αἰσθήσεως πράξεων ἀγνώστων καί μυστικῶν.

Ἐφερεν ἀπό νεότητος αὐτοῦ κατὰ σάρκα περί τήν ἀσφύν αὐτοῦ περισφίγγον αὐτόν σκληρόν σχοινίον, βραδύτερον δ' αὐτ' αὐτοῦ ἔφερεν ἄλυσιν, ὁμοίως περισφίγγουσιν αὐτόν, πρὸς σωματικήν αὐτοῦ ταλαιπωρίαν καί ἀποφυγὴν τῶν πειρασμῶν, ἵνα γένηται δόκιμος κατὰ Χριστόν.

Ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ λαοῦ ὁ ἀείμνηστος καί τρισμακάριστος Ἱερομόναχος Καλλίστρατος ὑπῆρξεν ἅγιος ἄνθρωπος καί ὡς κατακλείς τοῦ συντόμου τούτου βίου αὐτοῦ ἔστω ἡ ἀκόλουθος σοβαρά περί αὐτοῦ δήλωσις προσώπου σεβαστοῦ καί ἀξιόπιστου: «Ὁμιλῶ ἐν συνειδήσει· καθ' ὅλην μου τήν ζωὴν δέν ἐγνώρισα καλλίτερον κατὰ τήν εὐσέβειαν καί τήν ἀρετὴν μοναχόν, πιστότερον μαθητὴν τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὸν βίον καί τό ἦθος μεταξύ τῶν κληρικῶν»⁽⁴⁾.

Τὴν ἑσπέρα τοῦ Σαββάτου 17ης Αὐγούστου 1940, ὅπως πληροφοροῦμεθα ἀπὸ τό ἴδιο ἡμερολόγιο, ὁ Τοποτηρητής τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου ἐπισκέφθηκε τὸν τάφο τοῦ Ἱερομονάχου Καλλιστράτου, τό δέ πρωὶ τῆς ἐπομένης ἡμέρας, ἀφοῦ λειτούργησε καί κήρυξε στό ναό τῆς Παναγίας τοῦ Τράχωνα, προέστη τῆς τελετῆς τῆς ἐκταφῆς τῶν λειψάνων τοῦ Ἱερομονάχου, τά ὁποῖα καί ἔθεσε ἐντός εἰδικῆς λάρνακας κάτω ἀπὸ τὴν Ἀγία Τράπεζα τοῦ ναοῦ.

4) Πολλά, καλὰ καί ἐντυπωσιακὰ εἶχα ἀκούσει κι ἐγὼ νά λέγονται γιὰ τὸν Ἱερομόναχο Καλλίστρατο «τοῦ Τράχωνα» καί στό γειτονικὸ Καϊμακλί, ὅπου ζοῦσα ὀκταετής τότε, τό 1940.

Στά Ἀρχεῖα τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου σώζεται καί ἐπιστολή μέ τίς ὑπογραφές τοῦ Ἱερέα, τοῦ Μουκτάρη καί τοῦ Προέδρου τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπείας Τράχωνα καί μέ ἡμερομηνία 9 Αὐγούστου 1940 πρὸς τό Διευθυντὴ τῶν Ἱατρικῶν Ὑπηρεσιῶν Κύπρου, στὸν ὁποῖο ἀνακοινώνετο ἡ ἀπόφαση τοῦ Τοποτηρητῆ γιὰ ἐκταφή τῶν λειψάνων τοῦ Ἱερομονάχου Καλλιστράτου στίς 18 Αὐγούστου 1940 καί διαβιβάζεται ἡ παράκληση «νὰ διατάξῃ νὰ μὴ περιβρέξωσι μέ οἰονδήποτε φάρμακον, πρὸς ἀπολύμανσιν, τὰ ὅστ᾽ αὐτοῦ τοῦ ἁγίου Καλλιστράτου, διότι τοῦτο θίγει τό θρησκευτικὸν αἶσθημα ἡμῶν τῶν χριστιανῶν».

Τέλος ὁ ἴδιος Ἀρχιερέας μετέβη στὸν Τράχωνα καί μετὰ μεσημβρία τῆς Κυριακῆς 29ης Δεκεμβρίου 1940 καί ἤνοιξε τὴ σφραγισμένη λάρνακα, στήν ὁποία εἶχαν τεθεῖ τὰ λείψανα τοῦ Ἱερομονάχου Καλλιστράτου. «Ἀφοῦ ἀφῆκεν αὐτὴν ἐπὶ ἡμισείαν ὥραν ἀνοικτὴν καί ἐκτεθειμένην εἰς τὸν ἀέρα ἐντὸς τοῦ ναοῦ, κλείσας αὐτὴν πάλιν ἐτοποθέτησεν ἐν τῇ αὐτῇ ὑπὸ τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν θέσει».

Μετά τὴν τουρκικὴ εἰσβολή τοῦ 1974 καί τὴν ἔκτοτε κατοχή τοῦ Τράχωνα ἀγνοοῦμε τὴν τύχη τῶν λειψάνων τοῦ Ἱερομονάχου Καλλιστράτου. Σήμερα ὁ ναὸς τῆς Παναγίας τοῦ Τράχωνα εἶναι κενὸς ἐσωτερικά (δέν ὑπάρχει σ' αὐτόν οὔτε ἡ Ἁγία Τράπεζα) καί ἔχει μετατραπεῖ σ' αἶθουσα μουσικῆς καί χοροῦ.

Κατακλείουμε δέ τό σημείωμά μας τοῦτο μέ τὴν παρατήρησιν τοῦ Ἀρχιμανδρίτη Ἱππολύτου Μιχαηλίδη στό προσωπικὸ του ἡμερολόγιο γιὰ τὸν Ἱερομόναχο Καλλίστρατο «τοῦ Τράχωνα»: «Ἀνὴρ σφόδρα ἀσκητικὸς, ἀληθὴς ἅγιος».

ΑΝΔΡΕΑΣ Ν. ΜΙΤΣΙΑΔΗΣ